
ΠΑΛΙΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά
τὴν 14 ἡν Μαΐου 1972
ἡμέραν ΚΥ ΡΙΑΚΗΝ
καὶ ὥραν: 20.30 - 21.00

Τὴν ἐκπομπὴν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καὶ ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΑΛΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ.

166^m

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τὴν τελευταία μας συνάντησι, ἀγαπητέ μου Δημήτρη, εἶχαμε ἀρχίσει νὰ μιᾶμε γιὰ τὸν περίφημο Παιραντάρη, τὸν ἀτρόμητο ἐκεῖνον διευθυντὴ τῆς Ἀστυνομίας ποῦ διέλυσε τοὺς κακοποιούς τῆς Ἀθήνας... δέν προλάβαμε νὰ ὁλοκληρώσωμε τὴν συζήτησι καὶ εἴπαμε νὰ συνεχίσωμε στὴν προσεχῆ μας συνάντησι. Ἔχεις μήπως ἀντίρρησι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀντίρρησι βέβαια καμμία, ὅμως ἔχομε μιὰ ὑποχρέωσι νὰ δώσωμε προηγουμένως μιὰ ἐξήγησι στὴν ἀπορία ἐνὸς ἀκροατοῦ καὶ φίλου τῆς ἐκπομπῆς μας.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί εἴδους ἀπορία ἔχει ὁ φίλος αὐτός ἀκροατῆς μας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐρωτᾷ μ' ἓνα εὐγενέστατο γράμμα του, γιατί χρησιμοποιοῦμε μονίμως γιὰ σῆμα τῆς ἐκπομπῆς μας τὸ τραγοῦδι τῆς Ἀνθισμένης Πυγμαλίσσας καὶ δέν βάζομε καὶ ἄλλα παλαιὰ ἀθηναϊκὰ τραγοῦδια ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀπορία του ; Ἐ, δέν εἶναι καὶ τόσο δύσκολη ἡ ἀπάντησις σὲ τέτοια ἀπορία : Πρῶτα πρῶτα αὐτοὶ οἱ στίχοι γράφτηκαν... πότε ἀκριβῶς ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στὰ 1879, ἐδῶ καὶ ἐνενηντα τρία χρόνια. Εἶναι δημοσιευμένοι σ' ἓνα μικρὸ τόμο ποιημάτων τοῦ Δροσίνη, ποῦ ἔχει τίτλο : Ἴστοι Ἀράχνης.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ιστοί 'Αράχνης !... Μά νομίζω ότι τήν λέξι 'Αράχνη, τήν χρησιμοποιούσε κάποτε γιά σατυρικό του ψευδώνυμο ό Δροσίνης
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβώς καί μπράβο πού τό θυμάσαι. Πραγματικά ό Γεώργιος Δροσίνης, συνεργαζότανε μαζί μέ τόν Σουρή στό περιοδικό Ραμπαγᾶς πού εξέδίδετο από τά 1877 καί γράφοντας μικρά καί σύντομα λυρικά ή εθούμα ποιήματα, τά υπέγραφε μέ τό ψευδώνυμο 'Α ρ ά χ ν η.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πόσων ἐτῶν ἦτανε τότε ό Δροσίνης ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θέλα ἐννέα ἐτῶν. "Όπως ἔλεγε καί ό ἴδιος, καθότανε τότε μέ τήν οἰκογένειά του σ' ἓνα διώροφο σπίτι τῆς ὁδοῦ Πεσματζόγλου ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου βρίσκεται σήμερα τό μέγαρο τῆς 'Ιονικῆς Τραπεζῆς. Τό σπίτι του εἶχε καί περιβόλι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κάθε ἀθηναίικο σπίτι, εἶχε τότε τό περιβόλι του.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όπως δῆποτε. 'Εκεῖ λοιπόν ό Δροσίνης, νεαρός τότε φοιτητής πού εἶχε ἀρχίσει νά γράφῃ ποιήματα καί τά δημοσίευε στό περιοδικό Β α μ π α γ ᾶ ς, εἶδε μιᾶ ἑξαδελφοῦλα του ἀρσανειάδα τότε, νά κουνάῃ μιᾶ μυγδαλιά πού βρισκότανε στόν κήπο.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μάλιστα. Καί τά λουλουδάκια τῆς Μυγδαλιᾶς, πέφτανε στό κεφάλι τῆς μικρῆς μαθήτριάς. "Ἦτανε μιᾶ ὕμορφη εἰκόνα καί ό Δροσίνης εἶχε τήν ἔμπνευσι νά γράφῃ αὐτούς τούς στίχους...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ ὅποιοι δέν διασωθήμανε ἀκριβῶς ὅπως τούς ἔγραφε τότε ό ἀλησμόνητος Δροσίνης, ἀλλά λίγο λανθασμένοι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τό ἓνα λάθος τό ξέρω κι' ἐγώ. 'Ο κόσμος σήμερα τραγουδάει : 'Ετίναξε τήν ἀνθισμένη μυγδαλιά... ἐνῶ ό Δροσίνης ἔχει γράφει : 'Ε κ ο ὄ ν η σ ε τήν ἀνθισμένη μυγδαλιά μέ τά χεράκια τῆς.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἔτσι εἶναι πιό σωστό. Τί θά πῆ ε ἔ τ ί ν α ξ ε τήν μυγδαλιά ; 'Ο Δροσίνης δέν μπορούσε νά γράφῃ τέτοιο στίχο.
- 'Εμοῦνησε, τήν μυγδαλιά... Καί τό δεύτερο λάθος εἶναι...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Υπάρχει καί δεύτερο λάθος :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όχι άκριβώς λάθος, αλλά παράλειψις. Λείπει ένα όλοκληρο τετράστιχο του ποιήματος καί δέν λείπει μόνο από τό τραγούδι αλλά καί από τίς άνθολογίες που τό έχουν ^{ανα} δημοσιεύσει. Δέν είναι δυνατόν ν' αρχίσει τό ποίημα έτσι : 'Εμούνησε τήν άνθισμένη μυγδαλιά... Λείπει μιá άπαραίτητη έναρξις, μιá είκόνα, ένα ύποκειμένο που ^{να} έκανε αύτήν τήν πράξι τό κούνημα τής μυγδαλιάς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ σωστά. Καί ύπάρχει καμμιά τέτοια είσαγωγή :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βεβαίως ύπάρχει ή μάλλον ύπήρχε. Τό ποίημα του Δροσίνη έρχιζε μέ άλλο στίχο : Μιá κόρη μέ σγουρά, τετράξανθα μαλλιá ... καί συνεχίζοντας, λέει ότι βρισκότανε κάτω από μιá μυγδαλιά καί τήν κοίταζε. ~~Δροσίνη έρχιζε~~ Τό δεύτερο τετράστιχο έρχιζε : 'Εμούνησε τήν άνθισμένη μυγδαλιά...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τώρα τό καταλαβαίνω πολύ καλά, δηλαδή καταλαβαίνω τί συνέβη. "Όταν τό ποίημα έγινε τραγούδι, οί κανταδόροι που τό τραγουδούσανε έρχιζαν από τό δεύτερο τετράστιχο γιατί ήτανε πιο παραστατικό... καί τό τραγούδι καθιερώθηκε έτσι. "Όμως ή άπάντησις που πρέπει νά δώσωμε στήν άπορία του άκροατου μας έρχεται μόνη της : 'Η άνθισμένη μυγδαλιά, είναι ένα άθηναϊκό τραγούδι που ζή ένενήντα τρία όλοκληρα χρόνια χωρίς ποτέ νά λησμονηθῆ καί νά γεράση. Καί στο έξωτερικό άκόμη, όταν βρεθούν έλληνες σέ καμμιά διασπένδασι καί τραγουδήσουν, από τήν 'Ανθισμένη Μυγδαλιά θ' αρχίσουνε. Είναι ένα τραγούδι που έχει καθιερωθεῖ, έχει μιá πατέντα νά πουμε, ένα σῆμα κατατεθέν τῆς παληῆς 'Αθήνας, περισσότερο από κάθε άλλο. Γι' αυτόν τόν λόγο τό έχομε προτιμήσει ^{τάχ} ~~το~~ σῆμα τής άναδ' ρομῆς μας στά παλαιά χρόνια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αυτό είναι καί φαντάζομαι ότι ο φίλος μας άκροατής νά ένανοποιήθηκε.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

"Ομως μένει μιά άπορία για όλον σχεδόν τόν κόσμο. Τούς στίχους ξέρομε ποιός τούς έγραφε : 'Ο Γεώργιος Δροσίνης. Τήν μελωδία, ποιός τήν έχει γράφει ; 'Ο Έδιος ό Δροσίνης έλεγε κάποτε ότι δέν ήξερε ποιός ήτανε ό μουσικοσυνθέτης της Νυγδαλιάς.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Κι αυτό έγινε κάποτε γνωστό. 'Ο Δροσίνης έλεγε στόν φίλο μας τόν Κώστα τόν Δημητριάδη, πού έχει γράφει τέσσερα βιβλία για τήν παλιά 'Αθήνα ότι όταν γύρισε από τήν Γερμανία στά 1894 νομίζω, ήκουσε ένα βράδυ κανταδόρους νά τραγουδάνε τούς στίχους του, τονισμένους από άγνωστο συνθέτη. "Ομως μέ τόν καιρό άπεκαλυφθη ότι κάποιος δικηγόρος από τήν Χαλιίδα, όνόματι Τραπεζούντιος, πού είχε ωραία φωνή και έπαιζε κιθάρα, κανταδόρος και αυτός, είχε τονίσει τό ποίημα του Δροσίνη μέ τήν μελωδία αυτή. Καί ξέρεις ποιός έδωσε αυτήν τήν πληροφορία, ποιός έναμε αυτήν τήν αποκάλυψη ; "Ενας άλλος κανταδόρος της έποχής, ό γνωστότατος σήμερα Τσελεμεντές, Νικόλαος Τσελεμεντές πού έχει γράφει τόν περόφημο 'Οδηγό Μαγειρικής.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Νά λοιπόν πού ό περιώνυμος Τσελεμεντές δέν δίνει μόνο συνταγές μαγειρικής μά και μουσικές πληροφορίες. "Ομως μά και μιλήσαμε για τήν 'Ανθισμένη Νυγδαλιά, δέν νομίζεις ότι μπορούμε νά θυμηθούμε και κανένα άλλο τραγουδι της έποχής εκείνης ; "Εχουμε ένα περόφημο και σχεδόν λησμονημένο : Τό ώ ατο περιβόλι. 'Η κλειώ θά μας τό τραγουδήση.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Είς ώρατο περιβόλι...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Και τώρα θά μιλήσωμε για τό άποφινό μας θέμα : Τόν Ηπαϊρακτάρη, πού διέλυσε στην 'Αθήνα τίς τάξεις τών κηνοποιών, πού ήτανε σχεδόν οργανωμένοι και αποτελούσανε κράτος έν κράτει. Νομίζω ότι ό λαός τούς άποκαλοϋσε μπράβους και τραμπούκους. Για ποιόν λόγο όμως ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ξένες λέξεις και οι δύο. Μπράβος Ιταλικήν τραμπούκος Ισπανική.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Και πώς καθιερώθηκαν στην γλώσσα μας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Έχω την γνώμη ότι η πρώτη απ' αυτές τίξ δύο λέξεις ο μπράβος, μπήκε στην όμιλουμένη γλώσσα μετά την ένωση της Έπτανήσου με την Ελλάδα, στα 1864. Τότε έφθασαν στην Αθήνα πολλοί έπτανήσιοι, που μιλούσαν μιá γλώσσα ~~καθαρά~~ ανάμικτη, ελληνικά παρεφθαρμένα με Ιταλικά μαζί. Πολλοί απ' αυτούς μπήκανε στην Αστυνομία, σαν κλητήρες και βαθμοφόροι μάλιστα. Ήν ξεχνάς ότι ο αστυνόμος στην κωμωδία του Βυζαντίου : Βαβυλωνία, είναι έπτανήσιος και μιλάει έλληνο-Ιταλικά...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα. Τώρα μπαίνω στο νόημα. Μπράβο Ιταλικά, σημαίνει καλός και αγαθός, με σημαίνει και γενναίος, άτρόμητος, παλληναρής. Έτσι εύκολα καθιερώθηκε η λέξις για τους κατοικούς που άναγκαστικάς πρέπει να είναι και παλληναράδες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Και οι μπράβοι και οι τραμπούκοι, ήτανε φροφτα της παλαιάς πολιτικής και της φαυλοκρατίας. Οι άρχηγοί των κομμάτων έμίσθωναν τέτοιους τύπους, όπλοφόρους μάλιστα, για να ήγουνται στίς προεκλογικές διαδηλώσεις. Αύτά έννοεΐται πριν από τά 1900.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν σ' έρωτώ σε τί χρειαζόντουσαν οι όπλοφορούντες παλληναράδες τίς προεκλογικές διαδηλώσεις, γιατί τό καταλαβαίνω πολύ καλά. Αμα ~~αυτά~~ τύχαινε να συναντηθούν δυό αντίπαλες διαδηλώσεις, κάποια θα 'πρεπε να ύπερισχύση. Έδρα λοιπόν τά κουμπούρια... Πάμ-μπούμ, μπάμ-μπούμ... θα πυροβολούσανε βέβαια στον άέρα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στόν άέρα μά καιμιά φορά πήγαινε και μιá σφαΐρα στο φαχνό...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί οί τραμπούνοι πάλι τί ήτανε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αύτούς τούς ίδιους μπράβους καί παλληκαράδες, οί διάφοροι ύποψήφιοι βουλευταί, τούς προσιαλούσαν καί στά σπίτια τους γιά νά τούς περιποιηθοϋν καί τούς προσέφεραν καφέ, γλυκά, τσιγάρα καί κυρίως π ο ρ ο ς α, νάτι μεγάλη ποϋρα 'Αβάνας πού εΐχανε σάν μάρνα τήν λέξι : Τ ρ α μ π ο ρ ο ς .
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Νέλιστα. Αύτοί θά βγαίνανε ύστερα στούς δρόμους, θά πήγαιναν στά καφενεΐα τους καπνίζοντας ύπερηφάνως αύτά τά μεγαλειώδη ποϋρα. θά τούς έρωτούσανε άλλοι : Τί εΐναι αύτό ; Τραμπούνος... άπαντούσε μέ καμάρι ό μπράβος. Καί ή λέξις κόλλησε στούς τύπους αύτούς.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οί έποτοι ύμως, σιγά σιγά μέ τόν καιρό, άπεθρασύνοντο, γινόντουσαν προκλητικοί καί έκαναν ένα σωρό άδαιρεσίες, γιατί εΐχονε τίς πλάτες τών πολιτικών.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ξέρω ότι εΐχανε καί ειδικό ντύσιμο, ειδική εμφάνισι αύτοί οί τύποι. Πανταλόνι, πολύ στενό νάτω, τήν περίφημη τζογαδοϋρα, πού φορούσε καί ό ήθοποιός Πέτρος Κυριακός όταν δημιουργούσε στό θέατρο τέτοιους τύπους. 'Αλήθεια αύτή ή λέξις τ ζ ο γ α δ ο ρ ο ς α από πού έχει βγει ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δύο γνώμες ύπάρχουν. "Άλλοι λένε ότι έπειδή όλοι αύτοί οί τύποι συχνάζανε σέ χαρτοπαικτικές λέσχες καί ήτανε τζογαδόροι, τό ίδιόρρυθμο αύτό πανταλόνι τους άπειλήθη τζογαδοϋρα. 'Η άλλη έκδοχή εΐναι ότι ή όνομασία αύτή όφείλεται στό ύφασμα πού ήτανε μιá σιληρή τσόχα : Τσόχα - ντοϋρα, σιληρή.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δέν άποικλείεται. Παπούτσια φορούσανε νάτι πολύ στενά στιβάλια μέ λάστιχο στά πλάγια καί πολύ μακρυές μύτες καθώς καί ψηλό ταποϋνι γιά νά τούς δίνη μπόϊ...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό πουκάμισό τους, χωρίς γραβάτα βέβαια, ήτανε πάντα άνοιχτό στό στήθος...

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Βέβαια, για να φαίνεται από μέσα στο δέρμα του στήθους που ήτανε πάντα στιγματισμένο με καμιά φοργόνα, ή μια καρδιά τρυπημένη μ' ένα βέλος και το απαραίτητο από κάτω : "Αχ - βάχ... διότι φαίνεται ότι αυτοί οι τύποι πιστεύανε πως ήτανε μονίμως έρωτευμένοι
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όπως δήποτε και είναι γνωστό το δίστιχο που τραγουδούσανε επάνω στο μεγάλο τους μεράκι :
- Τό στήθος μου κατάντησε βασάνων κατοικία
που κατοικοῦν οί λέοντες και τ' άγρια θηρία !...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τά μαλλιά τους κατεβασμένα στο μέτωπο, για να σχηματίζουν λαδωμένες επιμελώς άφέλειες που τους εκάλυπταν τό μέτωπο και τό ένα μάτι καμιά φορά. Τό σακάκι τους δέν τό φορούσανε παρά μόνο από τό ένα μανίκι και τό άλλο κρεμότανε στην πλάτη τους.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό ντύσιμό τους τό συμπλήρωνε τό κόκκινο φαρδύ ζωνάρι, που τυλιγότανε δυό τρεις βόλτες στη μέση κι' έπερίσσευε ένα κομμάτι αρκετά μακρύ, ώστε να σέρνεται πίσω τους στο χώμα. Αυτό τό κομμάτι που σερνότανε ήτανε δηλωτικόν προκλησεως. Έσήμαινε μέ άλλα λόγια : Είμαι έτοιμος για ναυγά. "Αν τό πατήση κανένας κατά λάθος, χάθηκε...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Α' έκει λοιπόν βγήκε ή φράσις : "Έχει λυμένο τό ζωνάρι του για ναυγά.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μεγάλη τους άδυναμία ήτανε να φαίνωνται αίσθηματίες και τίς νύχτες, τραγουδούσανε και αυτοί στους δρόμους της 'Αθήνας : "Όταν σε βλέπω λαχταρώ...
- ΚΑΒΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) "Όταν σε βλέπω λαχταρώ
- Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Και τώρα φθάνομε στον Ηπαϊραντάρη.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ο Δημήτριος Ηπαϊραντάρης ήτανε συνταγματάρχης του ελληνικού στρατού. Είχε διακριθεί στα 1866 στην Κρήτη και στα 1897

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ωστε μετά τόν πόλεμο τοῦ 97 ἔγινε διευθυντής τῆς Ἀστυνομίας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μετά. Ὁ Μπαϊραντάρης κατάλαβε ὅτι αὐτοί οἱ τύποι πού κάνανε τοὺς παλληναράδες, θέλανε φοβέρα. Ἐπιανε κανέναν ἀπ'αὐτούς. Τοὺς ἀνέπρινε μόνος του : Πῶς λέγεσαι ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νταούφαρης Σπύρος.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀπό ~~ἐπιπέδα~~ πού εἶσαι ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀπό τόν Πύργο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί κάνεις στήν Ἀθήνα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐργάζομαι.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί δουλειά κάνεις ; Ἐδῶ κόμπιαζε λίγο ὁ νταῆς. Σ'ἔρωτῶ τί δουλειά κάνεις ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δουλιές τοῦ ποδαριοῦ κῦρ'διαφεντή.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κατάλαβα. Τό μαχαῖρι τί τό θέλεις κρεμασμένο στήν ἀπό μέσα τσέπη τοῦ σακακιοῦ σου.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό 'χω γιὰ νά κῶβω τό φωμάκι μου
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μὲ τόσο μεγάλο μαχαῖρι κῶβεις τό φωμάκι σου ; Δέν σοῦ φτάνει ἕνας σουγιᾶς ; Κατάσχεται. Τό ζωνάρι σου γιατί τό 'χεις ἔτσι λυμένο ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εἶναι μακρὸ καί μὲ σφίγγει ὅταν τό πολυτυλίξω.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κῶφ'του τό μισό... ἔδινε διαταγή σ'ἕνα χωροφύλακα ὁ Μπαϊραντάρης. Ὑστερα τόν κούρευε, τοῦ κοβε τὶς ἀφέλειες πού τοῦ σιεπάζανε τό ἕνα μάτι καί τοῦ κοβε καί τὶς μύτες τῶν παπουτσιῶν, λέγοντάς του ὅτι δέν τοῦ χρειάζόντουσαν
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ὕστερα τόν ἔφηνε...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τόν ἔφηνε ἀφοῦ τοῦ ἔδινε καί μερικὰ χαστούκια. Ἦξερε ὅμως τί ἔκανε ὁ Μπαϊραντάρης. Μὲ κᾶτι τέτοιες μεμονωμένες συλλήψεις τοὺς εἶχε τρομοκρατήσει ἕναν ἕναν ἕως ὅτου μιὰ βραδυὰ πῆγε στό κέντρο τους...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εἶχανε καί κέντρον ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ένα μόνο ; Είχανε πολλά κέντρα διανά τους, μά τό κυριώ-
τερο ήτανε ό καφενές τοῦ Παρμαρούμπα στήν πλατεία Ψυρ-
ρη. 'Ενετ μαζευόντουσαν όλοι οι παλλημαράδες τής 'Αθήνας
κι' ένετ έκανε ένα βράδυ κατά τίσ έπτά έφοδο ό Παϊρακτά-
ρης...

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Μή μου πής πώς πήγε μόνος του στήν σφηκοφωλιά αυτή.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μόνος του πήγε, μά είχε τοποθετήσει γύρω γύρω χαροφύλακες μέ
τήν έντολή νά συλλαμβάνουν όποιον έβγαينه από τό καφενέτο.
Καί μπήκε μέσα μόνος του. Μπαίνοντας φώναξε : Βρέ παιδιά,
έμαθα ότι κάνει καλό καφέ ό Παρμαρούμπας. Ποιός θά μέ κε-
ράση ; "Όλοι προθυμοποιηθήκανε... 'Εγώ κύρ'διαφεντή... 'Εγώ,
έγώ... 'Ο καφετζής τσανίστηκε νά φέρη καφέ καί νερό... Στο
άναμεταξύ, όσοι είχανε λόγους νά φοβούνται περισσότερο φρόν-
τισαν νά στρίψουν. "Όμως έβαν έναν που έβγαينه, τόν τσιμπού-
σαν οι χαροφύλακες που περίμεναν στά στενά.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Δέν ήτανε καί κουτό τό κόλπο τοῦ Παϊρακτάρη. "Ηθελε μέ έλλα
λόγια νά τούς φέρη στό φιλότιμο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τούς έφερε. "Αρχισε ή κουβέντα καί ό διάλογος . Βρέ παιδιά
διά, τούς ειπε, βλέπετε, έγώ ήρθα μονάχος μου νά μέ κεράσετε
καφέ. 'Εσεϊς εισαστε φρόνιμοι ; 'Απήντησε πρώτος ό ίδιος ό
καφετζής : 'Αρσκειάδες κύρ'διαφεντή... "Όχι νά τό παινεφτώ
μά ειναι όλοι τους καλά παιδιά. Μπράβο... ειπε ό Παϊρακτάρης
"Ηθελα όμως νά ξέρω, τά σιδερινά τά 'χετε όλοι μαζί σας ;
"Αρχισαν νά λένε διάφορες δικαιολογίες. 'Ο ένας ειχε τήν κάμα
του για νήν τιμή τοῦ σπιτιού του. Είχε μιá αδελφή στό άφά μο-
διστράδικο... έν μου τήν πειράξη κανέναν νά μήν έχω πώς νά
ξεπλύνω τήν τιμή μου ; 'Ο άλλος φοβότανε τούς κλέφτες. Τοῦ
ειχανε κάνει διάρρηξι στό σπίτι του... νά μήν έχη ένα πιστόλι
νά καθαρίση τόν κλέφτη ; 'Ο Παϊρακτάρης ζήτησε νά τοῦ
παραδώσουν τά όπλα τους.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Δέν φαντάζομαι νά τοῦ τά δώσανε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπα, γιατί νά τοῦ τά δώσουνε ; Μονάχος του ἦτανε, ὅπως νομί-
ζανε τουλάχιστον, πῶς θά τοὺς τά παίρνε μέ τό ζόρι ; Τότε
ὁ Παιραντάρης τοὺς ἀποχαιρέτισε καί βγήκε, μόλις ὅμως τόν
εἶδανε οἱ χροφύλακες καί οἱ εὐζωνοί, σύμφωνα μέ τήν συνεννόη-
σι πού εἶχανε κάνει, τρέξανε μέ τά ὅπλα τους προτεταμένα
καί περικυλιώσανε τήν εἴσοδο τοῦ καφενείου. Ψηλά τά χέρια
φαύλα φώναξε ὁ Παιραντάρης... οἱ μπράβοι τοῦ καφενείου
ἦτανε ὅλοι πέντε ἕξη... οἱ ἄλλοι εἶχανε συλληφθεῖ. Εἶδανε
ὅτι κάθε ἀντίστασις θά ἦτανε μάταιη... καί παραδοθήκανε...

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Κι' ἔτσι ἔληξε αὐτή ἡ ἱστορία.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν ἔληξε ἀκόμη. Θά λήξῃ σέ λίγο ἀφοῦ πρῶτα θυμηθοῦμε κα-
νένα τραγοῦδι τῆς ἐποχῆς... Ἡ κλειώ ἔς διαλέξῃ ὅποιο θέλει.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Π α ρ α γ γ ε λ ί α...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Ἄνυπομονῶ νά μάθω τό τέλος τῆς ἱστορίας...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό τέλος τό ξέρεις. Τό εἶπαμε ἀπό τήν περασμένη μας συνάντη-
σι.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Ἄ ναί. Τήν ἐπομένη τό πρωῖ ὅλοι αὐτοί οἱ συλληφθέντες βρέ-
θησαν παρατεταγμένοι στήν πλατεία Κλαυθμῶνος, ὅπου ἦτανε καί
ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἀστυνομίας. Κι' ἐκεῖ ὁ Παιραντάρης εἶχε
φέρει ἕνα ἀμόνι ἀπό σιδεράδινο καί μιά βαρεία καί ἔβαλε ἕναν
ἕναν ἀπό τοὺς μπράβους αὐτοῦς καί τοὺς τραμπούκους, νά τσακί-
ζουνε τά ὅπλα τους μόνοι τους. Μεγαλύτερο ἐξευτελισμό δέν
μποροῦσαν νά νοιώσουν αὐτοί οἱ καλληναράδες. Τοὺς ἔκοψε
τά μαλλιά, τοὺς ἔκοψε τό ἕνα μανίμι τοῦ σακαριοῦ καί τοὺς ἀδελ-
φεζίλεψε κυριολεκτικῶς. Τό καφενεῖο τοῦ Παρμαρούμπα τί
ἀπέγινε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀλήθεια, αὐτό ξέχασα νά σοῦ τό πῶ...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί απέγινε λοιπόν ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όταν οι εϋζωνοί και οι χωροφύλακες πήρανε τους μπράβους μαζί και τόν καφετζή τόν Παρμπάρουμπα, ο Παϊρακτάρης πού έμεινε μόνος του, πήρε μιά καρέιλα και έσπασε ελο τό μαγαζί. Έσπασε τά ποτήρια και τά φλυτζάνια, έσπασε μπουκάλια μέ ούζο και μαστίχα και τελευταία μέ δυό τρεις καρεκλιές τσάνισε και τίς λάμπες του καφενείου. Έστερα βγήκε σαν κύριος, έπελισε τήν πόρτα ένθ' όλοι οι περίοικοι, φιλήσουχοι άθηναίοι τόν ζητωκραυγάζανε...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Όμως, έν μου επιτρέπης άγαπητέ μου Δημήτρη, έστερα άπ' όλα όσα είπαμε έχω νά κάνω μιά παρατήρησι...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν άκούω πολύ εύχαρίστως.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Όλη αϋτή ή υπόθεσις του καλληκαρισμου δέν είναι ελληνικής οϋτε άθηναϊκής προελεύσεως. Και άπόδειξις είναι ότι δέν υπάρχει ελληνική λέξις για νά χαρακτηρίζη αυτούς τους τύπους. Είπαμε : Μπράβος - Ιταλική, τραμπούκος - ισπανική, νταής - τουρκική λέξις πού σημαίνει θεός. Και όπως φοβερίζουν τά παιδιά, θα 'ρθη ο θεός νά σε δείρη, έτσι και νταής σημαίνει κάποιον δυνατό πού επιβάλλεται.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάννη μου, πολύ σωστή παρατήρησις. Και έν προχωρήσωμε άκόμη : Μάγικας - λέξις άρβανίτικη. Μάγικες ήτανε οι άτακτοι στρατιώτες μετά τήν Έπανάστασι του 21, βλάμης, λέξις άρβανίτικη, βλάμηδες ήτανε οι μικροί σύντροφοι της Φιλικής Έταιρείας... άντάμης, λέξις τούρκικη... τέλος και μόρτης, λέξις Ιταλική, γιατί τήν εποχή πού ήτανε χολέρα στην Άθήνα, 1850, δέν βρισκότανε κανείς νά σηκώνη τά πτώματα για νά τά ρίχνη σε λάκκους άπό άσβέστη. Είχανε λοιπόν άγγαρευθεϊ μερικοί ξυπόλητοι άλήτες πού άπειλήθησαν μόρτες έπειδή μόρτε Ιταλικά είναι ο πεθαμένος... "Εχεις δίκαιο λέξις ελληνική δέν υπάρχει

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Και τώρα για νά φύγωμε άπ' αϋτήν τήν καταθλιπτική άτμόσφαιρα ή κλειώ θα μ'εσ πη έννα τραγουδι εύθυμο, μά πολύ μεταγενέστερο : τήν Τ ι τ ί ν α...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν Τ ι τ ί ν α... Ποῦ τήν θυμήθηκες καημένε Γιάγκο.
Πῆνε σαράντα δύο χρόνια πού ἦτανε τό μεγάλο σουξέ
σ' ὄλον τόν κόσμο... Ἄβαντι λοιπόν ἡ Τιτίνα...

ΚΛΙΒΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Γυρεύω τήν Τιτίνα
Τιτίνα ὦ Τιτίνα,
γυρεύω τή Τ ι τί ν α
καί δέν τήν βρίσκω πιά...
ῶ, ῶ ὦ...
ῶ, ὦ, ὦ !...

Τ ἔ λ ο ς .